Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

4 päivänä lokakuuta 2012*

Maatalous — Sokeriala — Yhteinen markkinajärjestely — Rakenneuudistustukea koskeva hakemus — Sitoumus, jolla viljelijä luopuu tietyn kiintiösokerijuurikasmäärän toimittamisesta — Käsite — Viljelijän yksipuolinen päätös — Tuen epääminen — Tarve irtisanoa olemassa oleva toimitussopimus

Asiassa C-390/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Nejvyšší správní soud (ylin hallintotuomioistuin, Tšekin tasavalta) on esittänyt 8.7.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.7.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**CS AGRO Ronov s. r. o.**

vastaan

**Ministerstvo zemědělství,**

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit A. Prechal, L. Bay Larsen (esittelevä tuomari), C. Toader ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: V. Trstenjak,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-Sławiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.6.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— CS AGRO Ronov s. r. o., edustajanaan advokátka E. Auersvaldová,

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vláčil,

— Euroopan komissio, asiamiehinään Z. Malůšková ja P. Rossi,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: tšekki.

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön sokerialan väliaikaisesta rakenneuudistusjärjestelmästä ja yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun asetuksen (EY) N:o 1290/2005 muuttamisesta 20.2.2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 320/2006 (EUVL L 58, s. 42), sellaisena kuin se on muutettuna 9.10.2007 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1261/2007 (EUVL L 283, s. 8; jäljempänä asetus N:o 320/2006) 4 a artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat CS AGRO Ronov s. r. o. -niminen yhtiö (jäljempänä CS AGRO) ja Ministerstvo zemědělství (maatalousministeriö) ja jossa on kyse sokerijuurikkaan viljelijöille myönnettävästä rakenneuudistustuesta.

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

*Asetus N:o 1261/2007*

3 Asetuksen N:o 1261/2007 johdanto-osan 1 ja 7–10 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Neuvoston asetuksen (EY) N:o 320/2006 – – tavoitteena oli antaa vähiten kilpailukykyisille sokerintuottajille mahdollisuus luopua kiintiötuotannosta. Kiintiöistä luopuminen mainitun asetuksen mukaisesti ei ole kuitenkaan saavuttanut alun perin odotettua tasoa.

– –

(7) Rakenneuudistusjärjestelmän katsotaan johtavan parempiin tuloksiin, jos viljelijät voivat luopua kiintiösokeriksi jalostettavan sokerijuurikkaan tai -ruo’on tuotannosta omasta aloitteestaan. Tätä varten viljelijöille olisi annettava markkinointivuonna 2008/2009 mahdollisuus hakea suoraan asetuksen (EY) N:o 320/2006 3 artiklan 6 kohdassa säädettyä tukea edellyttäen, että he lakkaavat toimittamasta sokerijuurikkaita tai -ruokoa yrityksille, joiden kanssa he ovat tehneet toimitussopimuksia edellisenä markkinointivuonna. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi alennettava kyseisten sokeriyritysten kiintiötä. – –

(8) Jotta sokeriyritysten, joihin viljelijöiden tukihakemukset vaikuttavat, taloudellinen elinkelpoisuus ei vaarantuisi, kiintiön alennus olisi rajoitettava 10 prosenttiin kullekin yritykselle myönnetystä kiintiöstä, mikä vastaa kiintiön sitä prosenttiosuutta, jonka jäsenvaltio voi jakaa uudelleen kunakin markkinointivuonna asetuksen (EY) N:o 318/2006 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

(9) Kun sokeriyrityksen kiintiötä alennetaan viljelijöiden tukihakemusten vuoksi, kyseiselle yritykselle olisi myönnettävä asetuksen (EY) N:o 320/2006 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua rakenneuudistustukea. – –

(10) Sokeriyrityksellä, johon viljelijöiden tukihakemukset vaikuttavat, olisi oltava kyseistä markkinointivuotta edeltävään 31 päivään tammikuuta asti mahdollisuus jättää asetuksen (EY) N:o 320/2006 3 ja 4 artiklassa säädettyä rakenneuudistustukea koskeva hakemus edellyttäen, että se luopuu kiintiöstä, joka vastaa vähintään samantasoista kiintiönalennusta kuin viljelijöiden jättämistä tukihakemuksista olisi johtunut. Tässä tapauksessa sokeriyrityksen tukihakemuksen olisi korvattava viljelijöiden hakemukset.”

*Asetus N:o 320/2006*

4 Asetuksen N:o 320/2006 3 artiklan, jonka otsikko on ”Rakenneuudistustuki”, 1 kohdassa säädetään, että kaikki sokeria tuottavat yritykset, joille on myönnetty kiintiö ennen 1.7.2006, ovat tietyin edellytyksin oikeutettuja rakenneuudistustukeen, jota maksetaan sellaista kiintiötonnia kohden, josta on luovuttu.

5 Asetuksen N:o 320/2006 4 artiklan, jonka otsikko on ”Rakenneuudistustuen hakeminen”, 1 kohdassa säädetään, että rakenneuudistustukea koskevat hakemukset on jätettävä asianomaiselle jäsenvaltiolle viimeistään sitä markkinointivuotta edeltävänä 31 päivänä tammikuuta, jonka aikana kiintiöstä on tarkoitus luopua.

6 Asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklassa, jonka otsikko on ”Viljelijöiden rakenneuudistustukea koskevat hakemukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Kiintiösokeriksi jalostettavan sokerijuurikkaan tai -ruo’on viljelijät voivat markkinointivuonna 2008/2009 hakea 3 artiklan 6 kohdassa ja 3 artiklan 7 kohdassa säädettyä tukea suoraan kyseiseltä jäsenvaltiolta; hakemukseen on liitettävä sitoumus, joka koskee luopumista tietyn kiintiösokerijuurikas- tai sokeriruokomäärän toimittamisesta yritykselle, jonka kanssa viljelijä on tehnyt toimitussopimuksen edellisenä markkinointivuonna.

– –

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut hakemukset on jätettävä 30 päivään marraskuuta 2007 mennessä. Hakemuksia voi jättää 30 päivästä lokakuuta 2007 alkaen.

3. Kyseisen jäsenvaltion on laadittava 1 kohdassa tarkoitetuista hakemuksista luettelo, jossa hakemukset mainitaan saapumisjärjestyksessä, ja ilmoitettava koko kiintiömäärä, johon vastaanotetut hakemukset vaikuttavat, komissiolle ja kyseisille yrityksille 10 työpäivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun hakemusten jättämisajan päättymisestä.

4. Kyseisen jäsenvaltion on 15 päivään maaliskuuta 2008 mennessä hyväksyttävä 3 kohdassa tarkoitetun saapumisjärjestyksen perusteella – – viljelijöiden hakemukset, jotka koskevat enintään 10:tä prosenttia kullekin yritykselle myönnetystä kiintiöstä, ja alennettava suhteessa kyseisen yrityksen sokerikiintiötä asetuksen (EY) N:o 318/2006 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti. – –

Jos yksikin ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu 10 prosentin enimmäismäärä täyttyy, kyseisen jäsenvaltion on hylättävä tämän enimmäismäärän ylittävät hakemukset niiden saapumisjärjestyksessä.

– –

5. Jäsenvaltion 4 kohdan mukaisesti hyväksymien hakemusten perusteella rakenneuudistustuen määrä myönnetään seuraavasti:

a) viljelijöille ja [alihankkijoille] – –;

b) yrityksille – –.

6. Tämän artiklan 4 ja 5 kohtaa ei sovelleta, jos yrityksen 4 artiklan mukainen hakemus on hyväksytty markkinointivuodesta 2008/2009 alkaen ja siinä luovutaan suuremmasta kiintiömäärästä kuin mitä on [viljelijöiden] hakemusten kohteena oleva kiintiö. Sama pätee kaikkiin tapauksiin, joissa yrityksen hakemus, jossa luovutaan yli 10 prosentista kiintiötä, on hyväksytty markkinointivuodesta 2008/2009 alkaen.”

**Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

7 Sokerijuurikkaanviljelijä CS AGRO teki 14.2.2007 sokerijuurikasta jalostavan Cukrovary TTD a.s. -nimisen yhtiön kanssa pitkäaikaisen myyntisopimuksen kiintiösokeriksi jalostettavan sokerijuurikkaan toimittamisesta vuosina 2007–2013. Sopimuksen mukaan CS AGROn piti tehdä joka vuosi myyntisopimus sokerijuurikkaan toimittamisesta.

8 CS AGRO teki tällaisen myyntisopimuksen markkinointivuodeksi 2007/2008 mutta ei tehnyt sitä markkinointivuodeksi 2008/2009. Se ilmoitti tästä aikomuksestaan 24.10.2007 päivätyllä kirjeellä Cukrovary TTD a.s:lle.

9 CS AGRO haki 30.10.2007 Státní zemědělský intervenční fondilta (maatalouden interventiorahasto, jäljempänä SZIF) rakenneuudistustukea markkinointivuodelle 2008/2009.

10 SZIF kehotti 26.11.2007 CS AGROa esittämään hakemuksensa tueksi seitsemän päivän kuluessa kirjallisen todistuksen siitä, että sen pitkäaikaista myyntisopimusta oli muutettu tai että se oli irtisanottu niiden sokerijuurikasmäärien osalta, joiden toimittamisesta se oli sitoutunut luopumaan. CS AGRO ei noudattanut kehotusta.

11 CS AGRO ilmoitti rakenneuudistustukea koskevassa hakemuslomakkeessa aikomuksestaan olla tekemättä sokerijuurikkaiden vuosittaista myyntisopimusta markkinointivuodelle 2008/2009. SZIF hylkäsi 22.1.2008 tekemällään päätöksellä CS AGROn hakemuksen sillä perusteella, ettei tämä ollut esittänyt todistetta siitä, että asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 1 kohdassa rakenneuudistustuen myöntämiselle asetettuja perusedellytyksiä olisi noudatettu.

12 CS AGRO teki SZIF:n päätöksestä Ministerstvo zemědělstvíin valituksen, joka hylättiin. Yhtiö haki tähän päätökseen muutosta Městský soud v Prazessa (Prahan ensimmäisen asteen tuomioistuin), joka hylkäsi muutoksenhaun. CS AGRO teki tällöin Městský soud v Prazen tuomiosta kassaatiovalituksen Nejvyšší správní soudiin.

13 Tässä tilanteessa Nejvyšší správní soud päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [asetuksen N:o 320/2006] 4 a artiklan 1 kohtaa – – tulkittava siten, että viljelijän sitoumuksella, joka koskee luopumista tietyn kiintiösokerijuurikasmäärän toimittamisesta yritykselle, jonka kanssa hän on tehnyt toimitussopimuksen edellisenä markkinointivuonna, tarkoitetaan viljelijän yksipuolista ilmoitusta, jonka mukaan hän ei toimita sokerijuurikasta markkinointivuonna 2008/2009, vai tarkoitetaanko sitoumuksella viljelijän ja sokeriyrityksen välisen, sokerijuurikkaan toimittamiseen liittyvän sopimussuhteen kirjallista irtisanomista?

2) Voiko se seikka, että sopimuspuoli käyttää hyväkseen välittömästi sovellettavassa unionin oikeuden säännöksessä säädettyä toimenpidettä, johtaa siihen, ettei hänen pätevään yksityisoikeudelliseen sopimukseen perustuvaa velvoitettaan voida panna täytäntöön, jos tästä seikasta seuraa, että toiselle sopimuspuolelle myönnetään varoja julkisesta talousarviosta?”

**Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu**

*Ensimmäinen kysymys*

14 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sitoumus, joka koskee luopumista sokerijuurikkaan toimittamisesta markkinointivuonna 2008/2009, voidaan antaa viljelijän yksipuolisella ilmoituksella, vai voiko viljelijä antaa tällaisen sitoumuksen vain, jos hän on jo tosiasiallisesti irtisanonut hänet sokeriyritykseen sitovan sopimussuhteen.

15 Kuten asetuksen N:o 1261/2007 johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, asetuksen N:o 320/2006 tavoitteena oli antaa vähiten kilpailukykyisille sokerintuottajille mahdollisuus luopua kiintiötuotannosta. Kiintiöistä luopuminen mainitun asetuksen mukaisesti ei ole kuitenkaan saavuttanut alun perin odotettua tasoa.

16 Asetuksen N:o 1261/2007 seitsemännen perustelukappaleen mukaan kyseisellä asetuksella pyritään parantamaan rakenneuudistusjärjestelmän tuloksia mahdollistamalla se, että viljelijät voivat markkinointivuonna 2008/2009 luopua kiintiösokeriksi jalostettavan sokerijuurikkaan tai sokeriruo'on tuotannosta omasta aloitteestaan.

17 Tätä varten viljelijä voi asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 1 kohdan nojalla hakea suoraan rakenneuudistustukea ja liittää siihen sitoumuksen, joka koskee luopumista kiintiösokerijuurikkaan tai -ruo'on toimittamisesta yritykselle, jonka kanssa viljelijä on tehnyt toimitussopimuksen edellisenä markkinointivuonna.

18 Jäsenvaltion on viljelijöiden suoraan tekemien tukihakemusten johdosta asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 4 kohdan mukaisesti alennettava sokeriyritysten kiintiötä siten, että alennus on enintään 10 prosenttia kullekin yritykselle myönnetystä kiintiöstä.

19 Tässä suhteessa on syytä todeta, ettei asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklassa eikä missään muussakaan unionin oikeuden säännöksessä säädetä, että viljelijöiden ja sokeriyritysten väliset toimitussopimukset olisi päätettävä ennen tällaisten hakemusten tekemistä.

20 Sokerin tuotantokiintiöiden alentamista koskevan tavoitteen – johon tämän tuomion 18 kohdassa viitataan – toteutuminen vaarantuisi, jos tällaisen alentamisen edellytyksenä olisi se, että sokeriyritykset toimisivat yhteistyössä siten, että viljelijän yritykseen sitova toimitussopimus päätettäisiin edeltä käsin osapuolten keskinäisellä suostumuksella.

21 On syytä muistuttaa, että silloin kun viljelijät asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 4 kohdan mukaisesti esittävät tukihakemuksensa suoraan, 10 prosentin enimmäismäärän täyttyessä kullekin yritykselle myönnetystä sokerikiintiöstä kyseisellä jäsenvaltiolla on lisäksi velvollisuus hylätä tämän enimmäismäärän ylittävät hakemukset niiden saapumisjärjestyksessä.

22 Jos viljelijän pitäisi irtisanoa toimitussopimuksensa voidakseen hakea rakenneuudistustukea ja jos hänen hakemuksensa tämän jälkeen hylättäisiin, hänellä ei olisi mahdollisuutta toimittaa sokerijuurikasta tai -ruokoa sopimuksen nojalla eikä mahdollisuutta saada kyseistä tukea.

23 Tällainen riski olisi omiaan saamaan viljelijät pidättymään sitoutumasta olemaan toimittamatta sokerijuurikasta tai -ruokoa sokeriyrityksille, ja se olisi vastoin tavoitetta, jona on kyseisten viljelijöiden omasta aloitteesta tapahtuva tuotantokiintiöiden alentaminen.

24 Kyseisen tavoitteen vastaista olisi myös, jos sokeriyritys asetuksen N:o 320/2006 4 artiklan 1 kohdan mukaan esittäisi oman tukihakemuksensa ja jos viljelijän tukihakemusta ei asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 6 kohta huomioon ottaen hyväksyttäisi.

25 Edellä esitetyt seikat huomioiden ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitoumus, joka koskee luopumista tietyn sokerijuurikasmäärän toimittamisesta markkinointivuonna 2008/2009, voidaan antaa viljelijän yksipuolisella ilmoituksella.

*Toinen kysymys*

26 Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että viljelijän yksipuolisesta sitoumuksesta luopua tietyn sokerijuurikasmäärän toimittamisesta markkinointivuonna 2008/2009 aiheutuu kyseisen säännöksen perusteella se, ettei hänellä sokeriyritykseen nähden olevia sopimusvelvoitteita voida panna täytäntöön.

27 Kuten ensimmäiseen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee, asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 1 kohdalla ei sellaisenaan ole oikeudellista vaikutusta osapuolten sopimusvelvoitteisiin.

28 Toiseen kysymykseen on siis vastattava, että asetuksen N:o 320/2006 4 a artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei viljelijän yksipuolisesta sitoumuksesta luopua tietyn sokerijuurikasmäärän toimittamisesta markkinointivuonna 2008/2009 sellaisenaan aiheudu, ettei hänellä sokeriyritykseen nähden olevia sopimusvelvoitteita voitaisi panna täytäntöön.

**Oikeudenkäyntikulut**

29 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Yhteisön sokerialan väliaikaisesta rakenneuudistusjärjestelmästä ja yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun asetuksen (EY) N:o 1290/2005 muuttamisesta 20.2.2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 320/2006 (EUVL L 58, s. 42), sellaisena kuin se on muutettuna 9.10.2007 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1261/2007, 4 a artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitoumus, joka koskee luopumista tietyn sokerijuurikasmäärän toimittamisesta markkinointivuonna 2008/2009, voidaan antaa viljelijän yksipuolisella ilmoituksella.**

2) **Asetuksen N:o 320/2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1261/2007, 4 a artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei viljelijän yksipuolisesta sitoumuksesta luopua tietyn sokerijuurikasmäärän toimittamisesta markkinointivuonna 2008/2009 sellaisenaan aiheudu, ettei hänellä sokeriyritykseen nähden olevia sopimusvelvoitteita voitaisi panna täytäntöön.**

Allekirjoitukset